

VALTIONEUVOSTON ASETUS TOIMEENTULOTUEN TARPEELLISEN SUURUISTEN ASUMISMENOJEN MÄÄRÄSTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n 2 momentin nojalla annetun toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annetun valtioneuvoston asetuksen liitettä ehdotetaan muutettavaksi. Esityksen liitteessä ehdotetaan säädettäväksi perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen kuntakohtaiset rajat vuodelle 2026.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2025.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuus

Toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 7 a §:ssä säädetään asumismenoista, jotka otetaan huomioon perustoimeentulotukea määritettäessä muina perusmenoina. Pykälän 2 momentin mukaan hakijan 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettujen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asumismenot vahvistetaan asunnon sijaintipaikkakunnan ja perhekoon perusteella. Asumismenot perustuvat toimeentulotuen saajien ja yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisen yleisen asumistuen saajien keskimääräisiin asumismenoihin. Asumismenoja tarkistetaan vähintään vuosittain valtioneuvoston asetuksella toimeentulotuen saajien ja yleisen asumistuen saajien keskimääräisten asumismenojen muutosta vastaavasti.

Voimassa oleva toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annettu valtioneuvoston asetus (580/2024) on tullut voimaan 1.12.2024. Sen liitteessä on säädetty perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen kuntakohtaiset rajat ajalle 1.1. – 31.12.2025.

2 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Kansaneläkelaitos vastaa perustoimeentulotuen toimeenpanosta.

Asetusluonnos on ollut kirjallisella lausuntokierroksella, jota kuvataan tarkemmin kohdassa 5 Lausuntopalaute.

(Tarvittaessa: Asetusehdotus on tarkastettu...)

Hankkeen asiakirjat ovat saatavilla valtioneuvoston hankesivuilta hanketunnuksella STM055:00/2025.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

LUONNOS

Asetuksen liitteessä säädettyjä perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen tiettyjä kuntakohtaisia rajoja ehdotetaan nostettavaksi vuodelle 2026 johtuen toimeentulotuen saajien keskimääräisten asumismenojen noususta. Korotuksia ehdotetaan tehtäväksi sellaisten kuntakohtaisten rajojen osalta, joiden kohdalla toimeentulotuensaajien keskimääräinen vuoden 2024 vuokra ylittää voimassa olevan kuntakohtaisen rajan vähintään 20 eurolla, ja kunnassa on ollut tilastollisesti riittäväksi arvioitu määrä toimeentulotuen saajakotitalouksia kyseisen kotitaloustyyppin osalta. Tällöin voimassa olevaa euromäärää korotettaisiin kolmella prosentilla. Edellä mainittujen ehtojen täytyessä, jos kolmella prosentilla korotettu määrä ylittäisi kyseessä olevan keskimääräisen asumismenon määrän, ei korotusta näissä tilanteissa kuitenkaan tehdä. Pääkaupunkiseudun kuntien kohtuullisten asumismenojen rajat pysyvät vuoden 2025 tasolla, eikä niihin kohdistu korotuspaineita. Tilastollisesti riittävänä määränä toimeentulotuen saajakotitalouksia on valmistelussa käytetty yhden hengen kotitalouksien osalta 100 toimeentulotuen saajakotitaloutta ja kahden – neljän hengen kotitalouksien osalta 50 toimeentulotuen saajakotitaloutta. Saajamäärien jäädessä pieneksi, keskiarvo vaihtelee enemmän satunnaismuutosten johdosta, mikä ei vastaa tavoitetta kuvata suhteellisen vakaata kohtuuhintaisen asumisen tasoa kussakin kunnassa.

Ehdotettavat korotukset kohdistuisivat yhden hengen ruokakunnan kuntakohtaisten rajojen osalta seuraaviin kuntiin: Ii, Kaarina, Kangasala, Kuusamo, Lapinlahti, Lemppälä, Lieto, Naantali, Pirkkala, Porvoo, Pudasjärvi ja Turku; kahden hengen ruokakuntien osalta seuraaviin kuntiin: Joensuu, Kaarina, Pirkkala ja Ylivieska; kolmen hengen ruokakuntien osalta seuraaviin kuntiin: Kaarina, Kokkola, Oulu; sekä neljän hengen ruokakuntien osalta seuraaviin kuntiin: Kirkkonummi ja Kokkola. Lisähenkilöiden kuntakohtaisiin rajoihin ei ehdoteta muutoksia.

Edellä mainittujen kuntien, joiden osalta ehdotetaan kuntakohtaisen rajan nostoa, osalta myös yleisen asumistuen saajien keskimääräiset asumismenot ovat nousseet. On kuitenkin myös kuntia, joissa yleisen asumistuen saajien keskimääräiset asumismenot ovat nousseet enemmän kuin edellä mainituissa kunnissa johtuen siitä, että yleisen asumistuen saajien keskimääräisten asumismenojen nousun suuruus eri kunnissa ei ole yhteneväinen toimeentulotuen saajien keskimääräisten asumismenojen nousun kanssa, vaan näissä luvuissa on suuriakin eroja. Asetuksessa säädettävien kuntakohtaisten rajojen muutostarpeiden arvioinnissa on painotettu toimeentulotuen saajien keskimääräisistä asumismenoista saatuja tietoja.

4 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetut kuntakohtaisten rajamäärien korotukset lisääisivät perustoimeentulotuen menoja arviolta 500 000 euroa vuodessa. Perustoimeentulotuen menot ovat kokonaisuudessaan olleet noin 825 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Perustoimeentulotuen rahoittavat valtio ja kunnat puoliksi. Käytännössä kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuen rahoituksessa toteutetaan jälkikäteen valtionosuusvähennyksinä.

5 Lausuntopalaute

(täydentyä)

LUONNOS**6 Voimaantulo**

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1.12.2025. Vuoden 2025 joulukuuta koskevan toimeentulotuen osalta sovellettaisiin kuitenkin asetuksen voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä, ja uusia kuntakohtaisia rajoja sovellettaisiin vasta tammikuuta 2026 koskevaan toimeentulotukeen.

7 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta.